

LASTEN JA NUORTEN PUHETERAPIAKUNTOUTUKSEN TARPEEN JA MÄÄRÄN ARVIOINTI

Suomen Puheterapeuttiliiton suositus

TYÖRYHMÄ

Tarvainen, S., Elo, H., Haukilehto, M., Huuskonen, K., Konola, H., Kurola, S., Nylander, N., Rantanen, E., Ruponen, U.-M., Ståhlberg-Forsén, E., Sundstedt, S., Vikkula, L., Vuoti, K. & Piirto, H.

Suosituksen tekeminen

- Suositusta on työstetty kevästä 2019
- Suosituksen perusta:
 - Kliininen kokemus
 - Tutkimusnäyttö
 - Nykyinen kuntoutuskäytäntö Suomessa
- Työryhmän konsensus
- Kommentointikierrokset
- Edelleen mahdollisuus antaa palautetta
- tueksi

Suosituksen tarkoitus

- Yksilölliseen tarveharkintaan perustuva ja puheterapeuttisesta osaamisesta nouseva malli, joka auttaa arvioimaan
 - 1) tarvitaanko puheterapiakuntoutusta ja
 - 2) kuinka paljon sitä tarvitaan
- Tukea asiantuntijoita puheterapiakuntoutuksen tarpeen ja määrän arvioinnissa
- Yhtenäistää käytänteitä
- Vahvistaa lasten ja nuorten tasa-arvoa puheterapiakuntoutuksen suhteen
- Tarjota perusteita päätöksenteon tueksi

Webinaarin tarkoitus

- Käydä läpi suosituksen perusteita
- Helpottaa suosituksen käyttöönottoa
- Tarjota mahdollisuus keskustelulle

- Suositus esillä
- Suomen Puheterapeuttiliitto - Puheterapia - Lasten ja nuorten puheterapiakuntoutuksen tarpeen ja määrän määrittely
- Suositus kannattaa lukea ajatuksella läpi ennen käyttöä arjessa

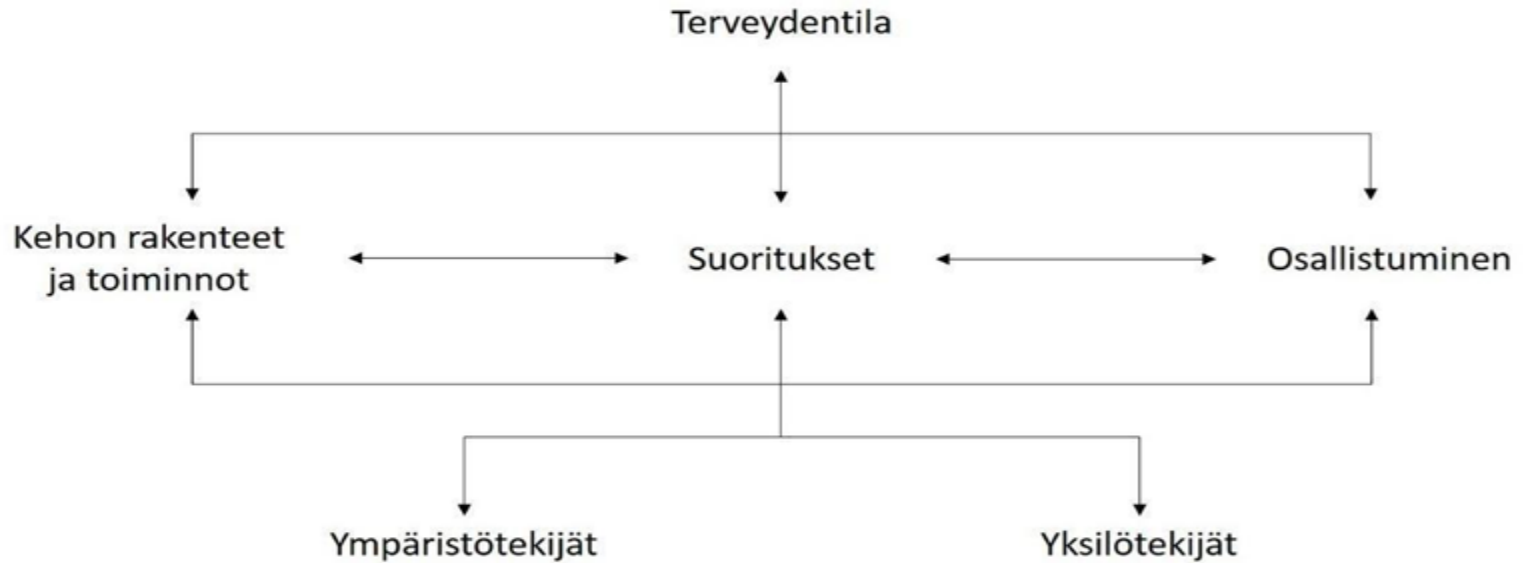
Suosituksen viitekehys

INTERNATIONAL CLASSIFICATION OF FUNCTIONING, DISABILITY AND HEALTH (ICF, WORLD HEALTH ORGANIZATION, 2013)

- ICF on voimakkaasti läsnä terveydenhuollon palveluiden määräytymisestä ja laadusta keskustellessa.
- ICF-ajattelu ja luokitus on työssä hyödynnetty puheterapian tarpeen ja määrän määrittelyn taustalla
- Diagnoosi ei suosituksessa johda kuntoutustarpeeseen, vaan kuntoutuksen määrä riippuu yksilön tarpeesta, jota tarkastellaan neljän tekijän kautta

ICF-LUOKITUS

ICF-luokitus: Osa-alueiden yhteydet toisiinsa

Lähde: World Health Organization, 2013

- Suosituksen malli perustuu joustavan intervention ajatukseen (Collins ym., 2004)
- Joustava interventio on toimintatapa, jossa tiettyä kuntoutusta tai kuntoutuksen osiota tarjotaan eri yksilöille perustuen kunkin henkilön senhetkiseen kuntoutustarpeeseen
- Mallin tarkoituksena ei ole korvata yksilöllistä tarveharkintaa vaan toimia päätöksenteon tukena
- Mallin käyttö edellyttää keskustelua niin asiakasperheen kuin eri ammattilaisten kanssa

Kuntoutustarpeeseen vaikuttavat seikat

Joustavan intervention periaatteen mukaisesti tekijöitä, joiden perusteella kuntoutustarvetta arvioidaan:

- 1) Häiriön vaikutus osallisuuteen
- 2) Ympäristön ohjauksen tarve
- 3) Häiriön vaikeusaste
- 4) Hyötymisennuste

1. Häiriön vaikutus osallisuuteen

- Kuvaa sitä, mikä vaikutus häiriöllä on vuorovaikutukseen ja oman elämän kannalta merkitykselliseen toimintaan osallistumiseen.
- Diagnoosi tai häiriön vaikeusaste ei suoraan ennusta osallisuutta (Almqvist & Granlund, 2005).
- Häiriön vaikutusta osallisuuteen verrataan kuntoutujan oletettuun parhaaseen tasoon tai henkilökohtaiseen potentiaaliin.
- Kognitiiviset taidot suhteessa ikätasoon heijastavat tätä potentiaalia.

1. Häiriön vaikutus osallisuuteen

- Edellyttää keskustelua lapsen lähi-ihmisten ja lapsen kanssa
- Lisäksi eri ympäristöissä havainnointi, moniammatillinen arvio ja ICF lasten kuntoutuksessa –hankkeen materiaali (ICF lasten kuntoutuksessa -hanke, 2021)

1. Häiriön vaikutus osallisuuteen

Taulukko 1. Häiriön vaikutus osallisuuteen

Mahdollisuus osallistua (tiettyyn toimintaan)	Tuen tarve osallisuuteen (tietyssä asiassa)	Toimintarajoitteen vaikutus osallisuuteen	Häiriön vaikutus osallisuuteen	Pisteet
kykenee aina osallistumaan	ei tarvitse muita enempää tukea	0–4%	ei vaikutusta	0
kykenee lähes aina osallistumaan	tarvitsee satunnaista tukea	5–24%	vähäinen	2
kykenee osallistumaan säännöllisesti	tarvitsee säännöllistä tukea	25–49%	keskisuuri	4
kykenee osallistumaan satunnaisesti	tarvitsee lähes jatkuvaa tukea	50–95%	suuri	6
osallistuminen lähes mahdotonta	tarvitsee jatkuvaa tukea	96–100%	ehdoton	8

Toimintarajoitteen vaikutus osallisuuteen ja häiriön vaikutus osallisuuteen: ICF (World Health Organization, 2013).

Mahdollisuus osallistua (tiettyyn toimintaan), tuen tarve osallisuuteen (tietyssä asiassa) ja pisteet: työryhmä.

1. Häiriön vaikutus osallisuuteen

	EI OLE /	VÄHÄINEN	KESKISUURI	SUURI	EHDOTON
	EI VAIKUTUSTA				
HÄIRIÖN VAIKUTUS OSALLISUUTEEN	0	2	4	6	8

Esimerkkiasiakkaat

9. Kehityksellinen kielihäiriö, s. 30

- F80.2
- 6,5-vuotta
- äidinkieli muu kuin suomi
- selkeitä vaikeuksia puheen ymmärtämisessä, puhuu lyhyitä lauseita
- puhemotoriikassa lievää haastetta sekä sujumattomuutta
- arastelee puhetta vieraammissa tilanteissa

F80.2

R, S

12. Äännevirheet, s. 33

- 6-vuotias
- /s/ korvautuu /t/:llä, täry /l/:llä
- äännevirheet vaivaavat lasta itseään
- vanhemmat ovat motivoituneita harjoitteluun

1) Esimerkki: häiriön vaikutus osallisuuteen

R, S

HÄIRIÖN VAIKUTUS OSALLISUUTEEN: **VÄHÄINEN**

Lapsi saa ilmaistua itseään ymmärrettävästi äännevirheistä huolimatta. Asia kuitenkin kiusaa lasta ja vähentää intoa osallistua vuorovaikutukseen puheella.

(1. Äännevirheet)

	EI OLE / EI VAIKUTUSTA	VÄHÄINEN	KESKISUURI	SUURI	EHDOTON
HÄIRIÖN VAIKUTUS OSALLISUUTEEN	0	2	4	6	8

1) Esimerkki: Häiriön vaikutus osallisuuteen

F80.2

HÄIRIÖN VAIKUTUS OSALLISUUTEEN: **SUURI**

Kielelliset haasteet vaikeuttavat esiopetuksen toimintaan osallistumisessa ja heikentävät mahdollisuuksia luoda suhteita ikätovereiden kanssa. Vuorovaikutustilanteisiin liittyvä vetäytyminen ja puhearkuus näyttäytyvät osana kielellistä ja puhemotorista vaikeutta.

(9. Kehityksellinen kielihäiriö)

	EI OLE /	VÄHÄINEN	KESKISUURI	SUURI	EHDOTON
	EI VAIKUTUSTA				
HÄIRIÖN VAIKUTUS OSALLISUUTEEN	0	2	4	6	8

2. Ympäristön ohjauksen tarve

- Lähiympäristöt ovat niitä arjen toimintaympäristöjä, joihin lapsi tai nuori ottaa osaa tai haluaisi ottaa osaa.
- Ohjaus on toimintaa, jossa puheterapeutti alan ammattilaisena ja lähi-ihmiset lapsen ja hänen arkensa parhaina asiantuntijoina työskentelevät yhdessä.
- Olennainen osa jokaista puheterapiajaksoa

2. Ympäristön ohjauksen tarve

- Ohjauksen tavoitteena on mahdollistaa lähi-ihmisten osallistuminen parhaalla mahdollisella tavalla tukemaan kuntoutujan toimintakykyä.
- Tiedon välitystä, uusien toimintamallien omaksumista
- Ohjaukseen tarvitaan aikaresurssia
- Ympäristöllä merkittäviä ja kauaskantoisia vaikutuksia lapsen taitoihin
- Lähi-ihmisten taidot, heiltä odotettava toiminta, oma kokemus

2. Ympäristön ohjauksen tarve

- Jos lapselle suositellaan puhetta tukevia tai korvaavia kommunikaatiokeinoja, ohjauksen tarve on aluksi suuri tai ehdoton
- Ohjauksen merkittävä tarve vain yhdessä lapsen ympäristössä riittää nostamaan ohjauksen tarpeen suureksi.

Taulukko 2. Ympäristön ohjauksen tarve

Lähi-ihmisten taidot ja keinot tukea lasta ikätasonsa mukaisesti	Lähi-ihmisten kokemus tarpeesta yhteistyölle	Ympäristön ohjauksen tarve	Pisteet
taitoja ja keinoja on hyvin	ei tarvetta yhteistyölle	ei ole	0
taitoja ja keinoja on varsin hyvin	vähäinen tarve yhteistyölle	vähäinen	1
on joitakin taitoja ja keinoja	selvä tarve yhteistyölle	keskisuuri	2
taitoja ja keinoja on vähän	runsas tarve yhteistyölle	suuri	3
ehdoton tarve taidoille ja keinoille	huomattava tarve yhteistyölle	ehdoton	4

Pisteet: ICF (World Health Organization, 2013). Ympäristön ohjauksen tarve: ICF:n pohjalta työryhmä. Lähi-ihmisten taidot ja keinot tukea lasta ikätasonsa mukaisesti ja lähi-ihmisten kokemus tarpeesta yhteistyölle: työryhmä.

2. Ympäristön ohjauksen tarve

	EI OLE /	VÄHÄINEN	KESKISUURI	SUURI	EHDOTON
	EI VAIKUTUSTA				
HÄIRIÖN VAIKUTUS OSALLISUUTEEN	0	2	4	6	8
YMPÄRISTÖN OHJAUKSEN TARVE	0	1	2	3	4

2. Esimerkki: Ympäristön ohjauksen tarve

R, S

YMPÄRISTÖN OHJAUKSEN TARVE: **VÄHÄINEN**
Vanhemmat ovat motivoituneita tukemaan lastaan kotiharjoittelussa. Muutamalla ohjauksikäynnillä vanhempia on mahdollista ohjata riittäväällä tavalla kotiharjoitteluun.

	EI OLE /	VÄHÄINEN	KESKISUURI	SUURI	EHDOTON
	EI VAIKUTUSTA				
HÄIRIÖN VAIKUTUS OSALLISUUTEEN	0	2	4	6	8
YMPÄRISTÖN OHJAUKSEN TARVE	0	1	2	3	4

2. Esimerkki: Ympäristön ohjauksen tarve

F80.2

YMPÄRISTÖN OHJAUKSEN TARVE: **KESKISUURI**

Vanhemmat ovat hyötäneet tähänastisesta ohjauksesta, mutta tarve on edelleen ilmeinen. Lisäksi ohjausta tarvitaan esiopetuksessa, mm. puhetta tukevien ja korvaavien keinojen käyttämiseen.

	EI OLE / EI VAIKUTUSTA	VÄHÄINEN	KESKISUURI	SUURI	EHDOTON
HÄIRIÖN VAIKUTUS OSALLISUUTEEN	0	2	4	6	8
YMPÄRISTÖN OHJAUKSEN TARVE	0	1	2	3	4

3. Häiriön vaikeusaste

- Tarkoitetaan häiriön vakavuutta
- Vaikeusaste määritellään lieväksi, keskivaikeaksi, vaikeaksi tai ehdottomaksi ICF-luokituksen mukaisesti
- Rajanveto ei ole yksiselitteistä
- Vaikeusaste vaikuttaa tarvittavan kuntoutuksen määrään.
- Tavoitteet vaihtelevat yksilöllisesti, eikä puheterapiaa aina suositella eniten niille lapsille, joilla on vaikeimmat häiriöt.

3. Häiriön vaikeusaste

- Logopedisen häiriön aste
- Verrataan muihin saman ikäisiin lapsiin kullakin interventiota vaativalla osa-alueella
- Mikäli yksilölliselle työskentelylle ei ole perusteita, häiriön vaikeusasteen pisteet jätetään laskematta, ks. esimerkkiasiakas 6.

Taulukko 3. Häiriön vaikeusaste

Toiminta suhteessa ikätasoon	Toimintarajoitteen aste	Häiriön vaikeusaste	Pisteet
ikätasolla	0–4%	ei vaikutusta	0
hieman ikäodotuksia alhaisempi	5–24%	vähäinen	1
selvästi ikäodotuksia alhaisempi	25–49%	keskisuuri	2
merkittävästi ikäodotuksia alhaisempi	50–95%	suuri	3
erittäin heikko	96–100%	ehdoton	4

Toimintarajoitteen aste, häiriön vaikeusaste ja pisteet: ICF (World Health Organization, 2013). Toiminta suhteessa ikätasoon: työryhmä.

3. Häiriön vaikeusaste

	EI OLE /	VÄHÄINEN	KESKISUURI	SUURI	EHDOTON
	EI VAIKUTUSTA				
HÄIRIÖN VAIKUTUS OSALLISUUTEEN	0	2	4	6	8
YMPÄRISTÖN OHJAUKSEN TARVE	0	1	2	3	4
HÄIRIÖN VAIKEUSASTE	0	1	2	3	4

3. Esimerkki: häiriön vaikeusaste

R, S

LOGOPEDISEN HÄIRIÖN VAIKEUSASTE: **VÄHÄINEN**
Häiriö ei estä kommunikointia vaan lapsen puhe on ymmärrettävää vieraillekin, vaikka lapsi vaikuttaa ikäistään nuoremmalta äänteiden korvautumisista johtuen.

	EI OLE /	VÄHÄINEN	KESKISUURI	SUURI	EHDOTON
	EI VAIKUTUSTA				
HÄIRIÖN VAIKUTUS OSALLISUUTEEN	0	2	4	6	8
YMPÄRISTÖN OHJAUKSEN TARVE	0	1	2	3	4
HÄIRIÖN VAIKEUSASTE	0	1	2	3	4

3. Esimerkki: häiriön vaikeusaste

LOGOPEDISEN HÄIRIÖN VAIKEUSASTE:

SUURI

lälle tyypilliseen kehitystasoon nähden kielelliset taidot ovat kehittyneet sekä puheen ymmärtämisen että puheilmaisun osalta poikkeavina ja selvästi ikätasoa heikompina. Lisäksi lapsella esiintyy vaikeutta puhemotoriikassa.

F80.2

	EI OLE /	VÄHÄINEN	KESKISUURI	SUURI	EHDOTON
	EI VAIKUTUSTA				
HÄIRIÖN VAIKUTUS OSALLISUUTEEN	0	2	4	6	8
YMPÄRISTÖN OHJAUKSEN TARVE	0	1	2	3	4
HÄIRIÖN VAIKEUSASTE	0	1	2	3	4

4. Hyötymisennuste

- Hyötymisennuste on arvio kuntoutuksen oletetusta vaikuttavuudesta tietyn yksilön ja lähiympäristönsä kohdalla.
- Se perustuu tutkimustietoon ja kliiniseen asiantuntemukseen
- Mm. diagnoosi, lapsen oma motivaatio, ympäristöltä saatava tuki sekä tieto aiemman kuntoutuksen vaikuttavuudesta vaikuttavat hyötymisennusteeseen
- Lapsi ei voi jäädä ilman puheterapiaa, vaikka vanhemmat eivät sitoudu kuntoutukseen

4. Hyötymisennuste

- Mikäli asiakas ja/tai hänen lähiympäristönsä eivät pysty hyötymään puheterapiasta, hyötymisennuste saa arvon 0 eikä puheterapiaa ole syytä tarjota.
- Mikäli hyötymisennusteesta ei ole varmuutta, tulee tulkita niin, että asiakkaan tai lähiympäristön on mahdollista hyötyä puheterapiasta
- Hyötymisennustetta tulee arvioida sekä suhteessa seuraavan kuntoutusjakson aikana kuntoutumiselle asetettaviin tavoitteisiin että kuntoutuksesta potentiaalisesti saatavaan pidemmän aikavälin kokonaishyötyyn.

4. Hyötymisennuste

- Edeltävien kuntoutusvuosien määrän ei tule vaikuttaa päätöksentekoon. Jos häiriö vaikuttaa osallisuuteen ja hyötymispotentiaalia on, puheterapiaa tulisi edelleen saada.
- Kaikissa tapauksissa vaikeampi häiriö ei tarkoita terapiamäärän lisäämistä. Hyötymisennuste on tarkoitettu otettavaksi painotetusti huomioon tällaisissa tilanteissa.
- Vaikka häiriö olisi vakava, ei puheterapiaa välttämättä kannata tarjota paljon, mikäli hyötymisennuste on alhainen.

Taulukko 4. Hyötymisennuste

Häiriön/osataidon kuntoutuvuus	Asiakkaan ja lähi-ihmisten motivaatio ja yhteistyöhalu	Hyötymisennuste	Pisteet
ei ole/heikko	ei ole/heikko	ei vaikutusta	0
vähäinen	vähäinen	vähäinen	2
keskisuuri	keskisuuri	keskisuuri	4
suuri	suuri	suuri	6
erinomainen	erinomainen	ehdoton	8

Häiriön/osataidon kuntoutuvuus, asiakkaan ja lähi-ihmisten motivaatio ja yhteistyöhalu, hyötymisennuste ja pisteet: työryhmä.

4. Hyötymisennuste

	EI OLE / EI VAIKUTUSTA	VÄHÄINEN	KESKISUURI	SUURI	EHDOTON
	HÄIRIÖN VAIKUTUS OSALLISUUTEEN	0	2	4	6
YMPÄRISTÖN OHJAUKSEN TARVE	0	1	2	3	4
HÄIRIÖN VAIKEUSASTE	0	1	2	3	4
HYÖTYMISENNUSTE	0	2	4	6	8
PISTEITÄ YHTEENSÄ: _____					

4. Esimerkki: Hyötymisennuste

HYÖTYMISENNUSTE: **SUURI**

Vanhemmat ja lapsi hyvin todennäköisesti hyötывät ohjauksellisista käynneistä niin, että puuttuvista äänneistä saadaan kiinni ja perhe pääsee harjoittelussa hyvään vauhtiin.

R, S

	EI OLE / EI VAIKUTUSTA	VÄHÄINEN	KESKISUURI	SUURI	EHDOTON
	HÄIRIÖN VAIKUTUS OSALLISUUTEEN	0	2	4	6
YMPÄRISTÖN OHJAUKSEN TARVE	0	1	2	3	4
HÄIRIÖN VAIKEUSASTE	0	1	2	3	4
HYÖTYMISENNUSTE	0	2	4	6	8
PISTEITÄ YHTEENSÄ: _____					

4. Esimerkki: Hyötymisennuste

HYÖTYMISENNUSTE

SUURI

Nyt saadun vähäisenkin kuntoutuksen vaikutus näkyy mm. vanhempien kommunikaatiotapojen muutoksena sekä puhetta tukevien keinojen käytön hyödyntämisenä. Näin ollen lapsi todennäköisesti hyötty tiiviimmästä kuntoutuksesta ja ympäristön ohjauksesta.

	EI OLE /	VÄHÄINEN	KESKISUURI	SUURI	EHDOTON
	EI VAIKUTUSTA				
HÄIRIÖN VAIKUTUS OSALLISUUTEEN	0	2	4	6	8
YMPÄRISTÖN OHJAUKSEN TARVE	0	1	2	3	4
HÄIRIÖN VAIKEUSASTE	0	1	2	3	4
HYÖTYMISENNUSTE	0	2	4	6	8
PISTEITÄ YHTEENSÄ: _____					

Pisteiden määräytyminen

- Jokainen tekijä saa pisteitä väliltä 0-8.
- Häiriön vaikutus osallisuuteen ja hyötymisennuste ovat merkittävimmät terapiatarpeen kannalta ja siksi niistä saa korkeammat pisteet kuin vanhempien ohjauksen tarpeesta ja vaikeusasteesta.
- Pisteet lasketaan yhteen.
- Mikäli pistemäärä on 6 tai enemmän, yksilö ja/tai lähiympäristönsä tarvitsee puheterapiaa.
- Mitä korkeamman pistemäärän matriisista saa, sitä suurempi tarve puheterapialle on.

Suosituksen asteikko

	EI OLE /	VÄHÄINEN	KESKISUURI	SUURI	EHDOTON
	EI VAIKUTUSTA				
HÄIRIÖN VAIKUTUS OSALLISUUTEEN	0	2	4	6	8
YMPÄRISTÖN OHJAUKSEN TARVE	0	1	2	3	4
HÄIRIÖN VAIKEUSASTE	0	1	2	3	4
HYÖTYMISENNUSTE	0	2	4	6	8
PISTEITÄ YHTEENSÄ: _____					

Modellens svenskspråkiga version

	INGEN/INGEN INVERKAN	LITEN	MÅTTLIG	STOR	TOTAL
STÖRNINGENS INVERKAN PÅ DELAKTIGHET	0	2	4	6	8
BEHOVET AV HANDLEDNING TILL OMGIVNINGEN	0	1	2	3	4
STÖRNINGENS SVÅRIGHETSGRAD	0	1	2	3	4
FÖRVÄNTAD NYTTA	0	2	4	6	8
POÄNG SAMMANLAG: _____					

Tarvittavan kuntoutusmäärän määrittäminen

- Matriisista saatu pistemäärä muunnetaan puheterapiamääräksi, joka asiakkaalle ja hänen lähiympäristölleen on syytä tarjota

Pistemäärä	Suositus
6–7p.	Puheterapiaa suositellaan 1–5x/vuosi
8–10p.	Puheterapiaa suositellaan 5–15x/vuosi
11–13p.	Puheterapiaa suositellaan 15–30x/vuosi
14–17p.	Puheterapiaa suositellaan 30–50x/vuosi
18–24p.	Puheterapiaa suositellaan 50–80x/vuosi

Tarvittavan kuntoutusmäärän määrittäminen

- Mallista saadaan vaihteluväli, tiettyjä tekijöitä voi käyttää arvioimaan mihin vaihteluvälin sisällä sijoittuu
- Suosituksessa on lista esimerkkitekijöistä, jotka voivat puoltaa käyntimäärän laskemista tai nostamista
- Myös lista tekijöistä, jotka puoltavat vähintään 60 minuutin käyntejä

Suositus ja resurssit

- Kuntoutussuositus tulee tehdä asiakkaan, ei resurssien näkökulmasta
- Vaikka suosituksella ei pyritä nostamaan käyntimääriä nykyisestä tasosta, Suomessa on sekä valtakunnallisesti että asiakkaan logopedisen ongelman kannalta suurta vaihtelua sekä suositelluissa että myönnettyissä ja kerroissa, tätä eroa suositus pyrkii tasaamaan ja toisaalta määrittämään riittävän palvelun tason
- Esimerkiksi perusterveydenhuollossa on asiakasryhmiä, jotka eivät tällä hetkellä aina saa riittävää palvelua, nämä puutteet suositus nostaa esiin.

Suositus ja resurssit

- Mikäli suosituksen käyntimäärät eivät ole mahdollisia, on aina varmistettava, että suunnitellulla määrällä on mahdollista tukea lasta ja hänen ympäristöään.
- Liian vähäinen kuntoutus on vaikuttamatonta.
- Alueilla, joilla vallitsee resurssivaje, tulee olla suunnitelma siitä kuinka resurssitilanne korjataan
- Resurssivaje korjaantumassa jo tulevana vuosina, palveluiden tarve tulee tuoda esiin jo nyt!

Lähteet:

Almqvist, L., & Granlund, M. (2005). Participation in school environment of children and youth with disabilities: A person-oriented approach. *Scandinavian Journal of Psychology*, 46(3), 305–314.

Collins, L. M., Murphy, S. A., & Bierman, K. L. (2004). A conceptual framework for adaptive preventive interventions. *Prevention Science*, 5(3), 185–196.

Lähteet:

ICF lasten kuntoutuksessa –hanke (2021). ICF lasten kuntoutuksessa. <https://www.turkuamk.fi/fi/tutkimus-kehitys-ja-innovaatiot/hae-projekteja/icf-lasten-kuntoutuksessa/>

World Health Organization. (2013). How to use the ICF. A practical manual for using the International Classification of Functioning, Disability and Health (ICF). <https://www.who.int/classifications/drafticfpracticalmanual.pdf>